

Jyväskylän kaupunki
Kirjaamo
PL 193
40101 Jyväskylä
kirjaamo@jyvaskyla.fi

MUISTUTUS koskien Tammirinteen asemakaavan laajennusta ja muutosluonnosta

(Asemakaavan laajennus (ja muutos) koskee 16. ja 66. kaupunginosan puistoaluetta ja asemakaavoittamatonta metsäaluetta Jyskän ja Halssilanrinteen välisessä maastossa.)

Suomen luonnonsuojeluliiton Jyväskylän seudun yhdistys pitää Tammirinteen kaavan rakentamisen myötä aiheutuvaa arvokkaan luonnonympäristön (kangasräme ja luhtaneva) katoa siksi merkittävänä, että koko kaava tulee saattaa uudelleen tarkasteluun eli peruuttaa nykyisessä muodossaan.

Muistutuksemme nojaa kahteen tärkeää seikkaan:

1. Yksityiskohtana uhanalaiseksi luokiteltavan kangasrämeen ja silmälläpidettävän luhtanevan tuhoutuminen rakentamisen seurauksena ja
2. Ristiriita kaavoitus- ja rakentamistoiminnan sekä ilmastokriisin, luontokadon ja ylikulutuksen muodostamien ongelmavyöhtien ratkaisemisessa ja hillitsemisessä

SLL:n Jyväskylän seudun yhdistys on lisäksi erittäin huolestunut siitä, että kaupunki suunnittelee rakentamista ulkoilu- ja virkistysmetsäalueelle. Kaavaehdotuksessa metsää on jäämässä rakentamisen alle jopa enemmän kuin ensimmäisessä kaavaluonnoksessa.

1. UHANALAINEN JA SILMÄLLÄPIDETTÄVÄ KOHDE

Tammirinteen kaavassa on uhanalaisia ja silmälläpidettäviä elementtejä sisältävä suokohde, jonka tuhoutuminen myönnetään kaavaselostuksessa:

- Linkki: [Tammirinne, selostusluonnos](#), siitä lainaus: *"Pohjoisin nevalaikka on sijoitettu kaavan lähivirkistysalueelle, mutta sille ei ole osoitettu suojelumerkintää. Sen osalta on todennäköistä, että ympärille tuleva asutus tulee vaikuttamaan sen vesitalouteen ja se tulee muuttumaan kuivemmaksi nykytilanteeseen verrattuna."*
- Linkki: [Tammirinne, luontoselvitys 2020](#), siitä lainaus: *"5. Räme ja neva, noin 0,5 ha Tähän luontoselvitysalueeseen kuulumaton, mutta keväisessä liito-oravaselvityksessäkin tiedostettu suoalue luontoselvitysalueen pohjoispuolella idässä, on metsänhoitoluokassa määritelty suojelualueeksi. Suoalue on reuna-alueiltaan ojittamatonta hieskoivuvaltaista kangasrämettä, keskikohdiltaan puutonta luhtanevaa. Kangasrämeet on arvioitu*

uhanalaiseksi suotyypiksi (vaarantunut) koko maassa, luhtanevat silmälläpidettäviksi (Kontula & Raunio 2018). ”

Lisäksi alueen vanhimma metsän osasta luontokartoittaja Olli Manninen löysi keväällä 2022 IUCN-uhanalaisuusluokat luokituksen mukaan erittäin uhanalaista lahkaviosammalta (*Buxbaumia viridis*). Kartoitusraportti kaikkine havaintoineen on toimitettu Jyväskylän kaupungille sähköpostilla 7.6.2022. Raportti on myös tämän muistutuksen liitteenä.

Suomen luontotyyppien tuoreimman uhanalaisuusarvioinnin mukaan (v. 2018) noin 400 luontotyyppistämme uhanalaisia on noin puolet, 48 %. Huolestuttavaa on, että kehityssuunta on yhä arvioitu heikkeneväksi 57 %:lla luontotyypeistä ja paranevaksi vain 5 %:lla. Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ja Luonnonvarakeskuksen (LUKE) laatiman laajan arvion mukaan Suomen luonnon monimuotoisuuden heikkenevän kehityksen suunta voidaan vielä kääntää. Tämä kuitenkin edellyttää sitä, että tehokkaimmiksi havaittujen toimenpiteiden mittakaavaa kasvatetaan sekä sitä, että luonnon monimuotoisuus otetaan konkreettisesti ja aidosti huomioon kaikessa päätöksenteossa. ([Luontokadon pysäyttäminen edellyttää ekologista siirtymää](#))

2. JYVÄSKYLÄN PITKÄN AIKAVÄLIN TAVOITTEEN JA KAAVAN RISTIRIITA

Jyväskylän kaupungin sitoutuminen resurssiviisauteen ja luontoarvojen korostaminen kaupunkisuunnittelun tavoiteteksteissä ovat erittäin tärkeitä toteutettavia tavoitteita luontokadon, ilmastokriisin ja luonnonvarojen ylikulutuksen muodostamien ongelmavyöhytten ratkaisemisessa ja hillitsemisessä. Myös kaupungin AVOin kaupunkiympäristö -politiikka korostaa yhtenä kaupungin kehittämisen kulmakivenä luontoa ja kestävää rakentamista.

Tällä hetkellä tavoitteiden ja toiminnan välillä on kuitenkin ristiriita: kaupunki on asettanut vuosittaiseksi tavoitteekseen noin 70 omakotitalotonttia ja muuta rakentamista luonnon viherpeittoa vähentämään ja jopa kestävästi liikkumisen alueilla varataan runsaasti tilaa autoliikenteelle parkkipaikoineen.

Kaupungin suunnittelussa on ihan viime aikoina korostunut varautuminen lajikadon pysäyttämiseen ja ilmaston lämpenemisen vastaisen kamppailun huomioiminen suunnittelussa. Yksi olennainen osa tätä strategista valintaa on Jyväskylän mukaan lähteminen ekologisen kompensaation kokeiluun ([Tutkimushankkeessa luodaan kunnille ensimmäinen ekologisen kompensaation toimintamalli maankäytön suunnitteluun — Jyväskylän yliopisto](#)). On tämän kaupungin valitseman linjan vastaista, että tuhoataan ainutlaatuisia luontoa ja kuvitellaan sen olevan jotenkin kaupungin sisällä kompensoitavissa, kun helpompaa olisi jättää tuho tekemättä.

Kuntatasolla tehtävät pienet ja suuret maankäyttöpäätökset vaikuttavat merkittävästi siihen, miten luonnon monimuotoisuudelle käy. On erittäin tärkeää, että kaavamennettelyssä luonnon monimuotoisuus otetaan huomioon riittävällä tavalla maankäyttöön kohdistuvien tarpeiden punninnassa ja yhteensovittamisessa. Kaavamennettelyyn kulminoituu merkittävä vastuu ja vaade luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämisestä ja luonnon monimuotoisuuden elvyttämisestä.

METSÄ- JA VIRKISTYSALUEIDEN KAVENTAMINEN JA MUU HEIKENTÄMINEN

SLL:n Jyväskylän seudun yhdistys on lisäksi huolestunut siitä, että kaupunki suunnittelee rakentamista ulkoilu- ja virkistysmetsäalueelle. Luonto on tärkeä tai erittäin tärkeä neljälle viidestä suomalaisesta ja kodin lähistöllä olevat luontoalueet ovat suomalaisille erittäin tärkeitä (Luontosuhdebarometri v. 2020). Rakentamisen lähelle luontoa siten, että luontoa, kuten tässä tapauksessa virkistysmetsää ja muuta olemassa olevaa rakentamatonta metsämaata, jää rakentamisen alle, ei voida katsoa edistävän luonnon antamaa hyvää.

Aittovuori- Halssila on Jyväskylän keskeisimpiä luonto- ja virkistysalueita ja sen vaikutuspiirissä on eniten kuntalaisia yksittäisistä luonto- ja virkistysalueista (Panu Piirtola: ”Häviävät virkistysalueet – Maankäyttö Jyväskylän Aittovuori-Halssilan luonto- ja virkistysalueella” 2021, <https://trepo.tuni.fi/handle/10024/137364>). Luonto- ja virkistysalueiden arvot tunnustetaan, mutta ne nähdään kaupungin päätöksenteossa edelleen siitä huolimatta usein alisteisena muulle maankäytön tarpeelle (Piirtola 2021), mikä on hyvin huolestuttavaa.

Kaavaluonnos tuhoaa Tammirinteen päiväkotikoulun lähimetsän tai ainakin vaikeuttaa sen käyttöä lapsiryhmien kanssa. Lasten on hyvä päästä ulos luontoon mahdollisimman paljon – myös kesken päiväkotitai koulupäivän. Luonnossa oleminen vähentää tutkitusti lasten ja nuorten stressiä, parantaa keskittymiskykyä, lisää luovuutta ja myönteisiä tunteita toisia kohtaan sekä koordinaatiokykyä ([Käsikirja koulujen ja päiväkotien lähimetsien käyttöön ja turvaamiseen](#)).

MUUT HUOMIOT

Kaavakarttaehdotukseen ei ole merkitty s-1 alueita, mikä on harhaanjohtavaa ja vaikeuttaa kokonaisuuden hahmottamista kaavaehdotusta tarkasteltaessa.

Yhdistyksemme kiittää kaavoittajaa vastineesta (kaupunkirakennelautakunnanpöytäkirja 21.6.2022) kaavaluonnoksesta antamaansa mielipiteeseen, mutta kokee, ettei saanut vastauksia esille nostamiinsa kaavan ja resurssiviisausohjelman välisiin ristiriitoihin.

Yhdistyksemme myös kysyy, mihin perustuu asemakaavaselostuksen vaikutusten arvioinnissa ilmastovaikutuksista tehty arvio (s. 35) ”Vaikutuksia ilmastoon voidaan pitää neutraaleina, kun otetaan huomioon, että kaavaratkaisun tavoitteena on osoittaa uudisrakentamista rakentamattomalle alueelle.”

MONIMUOTOINEN LUONTO ON EDELLYTYS IHMISENKIN TERVEYDELLE JA HYVINVOINNILLE

Yhdistyksemme korostaa luonnon säilyttämistä, lisäämistä ja ennallistamista, tilan antamista luonnolle ja sitä kautta myös ihmisen terveyden ja hyvinvoinnin lisäämistä. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen on pitkällä tähtäimellä edellytys monien muiden tavoitteiden (ekosysteemipalvelut, kuntalaisten terveys ja viihtyvyys) saavuttamiselle, minkä vuoksi se on huomioitava kuntien kaikissa toiminnoissa. Luonnontilaisten alueiden käyttöönottoa

kaavoituksessa ja maankäytön suunnittelussa tuleekin välttää ja pyrkiä sen sijaan muovaamaan jo ihmisen käytössä olevia alueita uusiin tarpeisiin. Samoin tulee välttää metsäalueiden ottamista rakentamiseen ylipäätään, vaikka metsäalue olisikin jossain vaiheessa ollut talousmetsäkäsittelyn kohteena. Rakentaminen on tällä hetkellä suurin metsäkadon aiheuttaja Suomessa.

Jyväskylässä 19.8.2022

Suomen luonnonsuojeluliiton Jyväskylän seudun yhdistys
jyvaskyla@sl.fi

Hanna Jyske (pj.)
gsm 040 5755 198
hannajy@gmail.com

Pentti Mattila (tal.hoit.)
gsm 040 344 6739
pentti.mattila@iki.fi